ఊళ్ళోకొచ్చిన 'ఎన్‌కౌంటర్'లు

కె. బాలగోపాల్

కళ్లముందు కనబడ్డ దృశ్యాన్ని కాగితం మీదికి ఎక్కించే వాళ్లం. ఇప్పుడు పత్రికలలో చదివిన వార్తను కళ్లతో ఊహించుకుంటున్నాం. నర్సంపేట మెయిన్ రోడ్డులో మేనెల మండుటెండలో కుర్రవాళ్లను చొక్కాలు విప్పి కరుగుతున్న తారుమీద పొర్లించారని చదివాం. నిస్సహాయంగా ఆ దృశ్యాన్ని ఊహించుకున్నాం. మెయిన్ రోడ్డంటే బస్టాండు నుండి తాసీల్దారు ఆఫీసు మీదుగా గూడురుకో మహబూబాబాద్‌కో పోయే రోడ్డే కాబోలు. మామిడాల హరిభూషణ్ 'ఎన్‌కౌంటర్' హత్యమీద వరంగల్ అర్బన్ తాసీల్దారు - నల్లటి చింత మొద్దులాంటి మనిషి - నర్సంపేట తాసీల్దార్ ఆఫీసులో 1983 ఆగస్టునెల చివరిరోజున కాబోలు మెజిస్ట్రీరియల్ విచారణ జరిపాడు. చంపింది వర్ధన్నపేట తాలూకాలో నయితే విచారణ వరంగల్ అర్బన్ తాసీల్దారు నర్సంపేటలో జరపాల్సిన అగత్యం ఏ నిగూఢమయిన కారణాల వల్ల వచ్చిందో ఇప్పుడు జ్ఞాపకంలేదు. బహుశా ఇతరత్రా విచారణ జరపడానికి 'శాంతి భద్రతల' సమస్య ఏదో అడ్డు వచ్చే వుంటుంది. నర్సంపేటలో రాలేదని కాదు ఎంతగా వచ్చిందంటే తాసీల్దారు ఆఫీసు మీదుగా గూడూరుకో బూహమబాబాదుకో పోయే ఈతారురోడ్డు నల్లరంగా ఖాకీరంగా అనేంతగా వచ్చింది. బస్టాండ్ ఆవరణచుట్టూ పొర్లుదండాలు పెడుతూ ఆరోజంతా జీపు తిరిగింది. బస్సులు దిగిన వాళ్లను నఖశిఖ పర్యంతం పరీక్షించింది. రక్తబంధువులనూ పౌరహక్కుల వాళ్లనూ మాత్రమే తారురోడ్డు ఎక్కనిచ్చింది. ఇదంతా ఎందుకని విచారణ జరుపుతున్న తాసీల్దారుగారిని అడిగితే తనకుగూడ అదేసందేహంవచ్చి డి. ఎస్. పి. దొరను అడగ్గా తమరి ప్రాణరక్షణ కొరకేనని చివాట్లు పెట్టారని కించిత్ సిగ్గు చెందుతూ అంటాడు. ఎవరినుండి రక్షణ అంటే స్థానిక జూనియర్ కళాశాల విద్యార్థుల నుండి అని తల ఇంకొంచెం దించుకొని అంటాడు. నువ్వు విచారణ జరుపుతున్న గది కిటికీలలో నుండి పోలీసులు తొంగి చూస్తున్నారు అదేమిటంటే ఏదీ నాకు కనబడలేదే అంటాడు.

ఆ తారురోడ్డేనా ? అదే అయివుండాలి. ఆ వూళ్లోవేరే తారురోడ్డు ఒకటి ఉన్నట్టు జ్ఞాపకం. అది బస్‌స్టాండు నుండి ఉత్తరానికి పోతుంది. పోగా పోగా జూనియర్ కళాశాల వస్తుంది. కమ్యూనిస్టు మార్క్సిస్టు (అటు పిమ్మట మార్క్సిస్టు కమ్యూనిస్టు) నాయకుడు, అటుపిమ్మటా ఇటుపిమ్మటా గూడ రాష్ట్ర శాసన సభను అలంకరించిన (లేక రాష్ట్ర శాసనసభచేత అలంకరించబడిన) ప్రజా ప్రతినిధి అయిన శ్రీ (లేక కామ్రేడ్) ఓంకార్‌గారు ఆకాలేజీ ఆవరణలో ఒక సంవత్సరం (బహుశా అనేక సంవత్సరాలు) విద్యార్థి సంఘ అవతరణోత్సవం (లేక అవతారం చాలించిన ఉత్సవమేమో) సందర్భంలో ఒక ఎర్రటి సాయంసంధ్యవేళ ప్రభుత్వాన్ని కాదు, నర్సంపేటలో ఆమలులో వున్న కల్లోలిత ప్రాంతాల చట్టాన్ని కాదు, నక్సలైట్ పార్టీలనూ వారి రాజకీయాలనూ భీకరంగా తిట్టాడు. వాళ్లను తరిమికొట్టడానికి లేవండి లేవండని ప్రజలకు పిలుపిచ్చాడు. ప్రజలు కూర్చునే కరతాళ ధ్వనులు చేసారు (చేయ లేదంటే అబద్ధమవుతుంది.) ఇది ఆ తారురోడ్డు కావడానికి వీలులేదు. తాసీల్దారు ఆఫీసు మీదుగా గూడూరుకో మహబూబాబాదుకో పోయేదే అయివుండాలి.

ఆ తారురోడ్డు మీద కుర్రవాళ్లను చొక్కాలు విప్పి మేనెల మండుటెండలో పొర్లించారని వార్త. ఎందుకోసం పొర్లించారు? ఆరోజో ఆతరువాతి రోజో ఆ వూళ్లో బంద్ పాటించమని రాడికల్స్ పిలుపు ఇచ్చారని. తమ కార్యకర్త గంగన్న అనబడే ఇమాంను పోలీసులు అరెస్టుచేసి చిత్రహింసలు పెట్టి చంపేసి, ఉరిపెట్టుకున్నాడనో గుండెపగిలి చచ్చాడనో,సొరంగం తవ్వుకొని పారిపోయాడనో, అకస్మాత్తుగా అదృశ్యం అయిపోయాడనో అనక, ఏకంగా సికందరాబాద్- నర్సాపూర్ ఎక్స్‌ప్రెస్ కింద పడేసి అక్సిడెంటయిపోయింది అయ్యో పాపం అన్నారంట. అందుకు నిరసనగా రాడికల్స్ బంద్ పిలుపు ఇచ్చారు. అందుకు నిరసనగా పోలీసులు వాళ్లను చొక్కాలు విప్పి ఎండలో తారురోడ్డు మీద పొర్లించారు. నిరసన తెలిపే హక్కు ఒకరికి మాత్రమే ఎందుకుండాలి ? అందరికీ ఉండాలి. అంతవరకూ వరంగల్ నయమే. నిజామాబాద్ జిల్లాలో బంద్ పిలుపిస్తే పోలీసుల నిరసన 'ఎన్‌కౌంటర్ల' రూపం తీసుకుంటోంది. ఆ జిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంట్‌గారి వాచాలత్వం ఎంతటిదో వారి సిబ్బంది హస్తలాఘవం అంతటిది. చేదోడు వాదోడు అంటారు, దీనినే కాబోలు.

గంగన్న అనబడే ఇమాం మీద పోలీసుల కసి ఇవాల్టిది కాదు. రెండేళ్ల క్రితం అతనికోసం వెతుకుతూ మహబూబాబాద్‌లోని సోషల్ వెల్ఫేర్ హాస్టళ్ల మీద

పడి నానా భీభత్సం చేసారు. హరిజన గిరిజన తదితర అలగా జనాన్ని పైకి తీసుకు రావడానికి సోషల్ వెల్ఫేర్ హాస్టళ్లు పెట్టామన్నారు. వాళ్లకు ఉండడానికి చదువు కోడానికీ ఇంత తినడానికీ వసతి కల్పించడం మన సోషలిస్టు తరహా సమాజం కర్తవ్యం అన్నారు. ఈ తరహా ఔదార్యంతో వచ్చిన చిక్కేమిటంటే ఆశించేది ఒకటయితే జరిగేది ఇంకొకటి. అలగా జనానికి చెందిన యువకులంతా హాస్టళ్లలో చేరతారు. విడివిడిగా వుంటే రాని ఆలోచనలు కలిసి వుంటే వస్తాయి. అక్షరాస్యత అబ్బిన తరువాత చదువుకోమన్న పుస్తకాలు మాత్రమే చదువుకోరు - ఏవేవో చదువుతారు. బూతుసినిమా పాటలు పాడుకోండని సినిమా పాటల పుస్తకాలు పేవ్‌మెంట్ల మీద పావలాకూ అర్థకూ బహిరంగంగా అమ్ముతుంటే అవి కొనుక్కోక ఎక్కడినుండో రహస్యంగా వేరే పాటల పుస్తకాలు కొనుక్కొచ్చి అవి పాడు కుంటారు. సోషలిస్టు తరహా ఆదర్శాలకు పోతే చాప కిందికి నీరొచ్చేటట్టుందని ఈ సోషల్ వెల్ఫేర్ హాస్టళ్ల మీద ఒక కన్నువేసి ఉంచమని ప్రభుత్వం తన పోలీసు శాఖకు ఆదేశం యిచ్చింది. గత రెండు మూడేళ్లలో తెలంగాణ జిల్లాలలో లెక్కలేనన్ని సోషల్ వెల్ఫేర్ హాస్టళ్ల మీద దాడులు చేసి పెట్టెలూ బట్టలూ బయటకు లాగి కుర్రవాళ్లను కొట్టి అరెస్టు చేసారు. మాంత్రికుడి గుహలాగ రహస్య మందిరాలతో సొరంగాలతో బయటకు కనిపించే దానికన్న పదిరెట్లుండే పోలీసు శాఖలో ఎక్కడో ఒకమూల సోషల్ వెల్ఫేర్ హాస్టళ్లకోసం ఒక ఆఫీసర్ ఆన్ స్పెషల్ డ్యూటీ (ఎంత చక్కటి అనిశ్చితమయిన నామధేయం !) ఉన్నాడని గట్టి అనుమానం.

ఆనాడు గంగన్నకు అన్నం పెడుతున్నారని మహబూబాబాద్‌లోని సోషల్ వెల్ఫేర్ హస్టళ్లమీద పోలీసులు దాడిచేసి కుర్రవాళ్ళనందరినీ కొట్టి తరిమేసారనీ వాళ్లంతా అక్కడా యిక్కడా తలదాచు కున్నారనీ తెలిసి, మహబూబాబాద్ పోయి తీరాలని డాక్టర్‌గారు పట్టు బట్టారు. అక్కడికి పోయి మాట్లాడిన తరువాత మహబూబాబాద్‌లోనే కాదు, బలపాల గ్రామంలో గూడ హాస్టల్ ఖాళీ చేయించారనీ కుర్రవాళ్లనేకాదు, వార్డెన్‌నూ వంట వాడినీ సహితం అరెస్టు చేసారనీ తెలిసింది. చీకటయినా సరే వూళ్లో పోలీసు క్యాంపు ఉన్నా సరే బలపాలకు పోయి తీరాలని డాక్టరుగారు ఆరాట పడ్డారు.

బలపాల అంటే మేళ్లచెరువు నాగేశ్వరరావు ఊరు. మేళ్ళచెరువు నాగేశ్వరరావు ఇప్పుడులేడు. ఈ నవంబర్‌కు అతను చనిపోయి అయిదు సంవత్సరాలు అవుతుంది. అతను ఎవరో తెలుసుకోవాలంటే మీరు మహబూబాబాదులో బహిరంగంగా అడిగితే చెప్పరు. కోళ్ళు గొర్రెలూ దొంగిలించి మానుకోట మున్సిఫ్ కోర్టు నుండి వరంగల్‌కు రిమాండుకు వచ్చిన లంబాడాలను జైలులో అడిగితే చెప్తారు. మనదేశంలో అన్ని విషయాలూ స్వేచ్ఛగా మాట్లాడుకోగలిగేది జైళ్ళలోనే- బయట కొన్ని విషయాలు మాత్రమే మాట్లాడుకోగలం. మేళ్ళచెరువు నాగేశ్వరరావు ఎవరంటే వాళ్ళు ఒక్కమాటే చెబుతారు. ఆప్రాంతాన్ని ఇప్పటికీ ఏకచ్ఛత్రంగా ఏలుతున్న దొర్నకల్ దేశముఖ్‌లకు ఇద్దరే ఇద్దరంటే గుండెబెదురు. వాళ్ళలో ఒకరు మేళ్ళచెరువు నాగేశ్వరరావు. (రెండవ వ్యక్తి ఇప్పటికింకా బతికే వున్నాడు కాబట్టి అతనిపేరు చెప్పడం - జైలు బయట - శ్రేయస్కరం కాదు). 1981 నవంబర్‌లో మహబూబాబాద్ సిఐ అతన్ని అరెస్టుచేసి పంచాయితి సమితి వైస్ - ప్రెసిడెంట్ అమృత రెడ్డికి అప్పగించి చంపించాడు. అమృతరెడ్డి ఈహత్య 'ఆత్మరక్షణార్థం' చేసాడని వరంగల్ ఎస్. పి. తానే కోర్టయి తీర్పు ప్రకటించాడు. ఆమహానుభావుడు తరువాత తిరుపతికి పోయి వెంకన్నకు తలవెంట్రుకలు మొత్తం, నగదుకొంచెం అర్పించుకున్నాడు. సిఐకిగూడ 30 వేలునగదు ముట్టిందని అంటారు. ఇంటిలిజెన్స్‌లో వున్న కారణంగా ఇటువంటి ఆదాయానికి నోచుకోని ఒక ఎస్‌ఐ మాత్రం అటూయిటూ చూసి 'ఇంకా చాలా ఎక్కువే ముట్టింది సార్' అని కసిగా రహస్యం చెప్తాడు ఎంత కచ్చ అనుకొన్నా ఇంటిలిజెన్స్ వాడు కాబట్టి నిజమే అయివుండాలి.

ఈ పాత విషయాలు ఇప్పుడెందుకంటే అదే అమృతరెడ్డి గత సంవత్సరం ఇంకొకసారి పుణ్యం కట్టుకున్నాడని అంటారు. భూపతిరెడ్డి, సారయ్య అనే యిద్దరు యువకులను గత సంవత్సరం మేనెల 26 రాత్రి వరంగల్ పట్టణంలోని వాళ్ళ వకీలు యింట్లోనుండి తీసుకుపోయి 64 కిలోమీటర్ల దూరంలోవున్న నర్సాపూర్ గ్రామం శివార్లలోని బంజర్లలో ఒక వొర్రెకు అవతల నిలబెట్టి పోలీసులు ఇవతల నిలబడి కాల్చి పారేసారు. ఇదిగూడ అమృతరెడ్డి చలవేనని వినికిడి. నర్సాపూర్ దాకా ఎందుకు తీసుకు పోయారు, వాళ్ళ వకీలు యింటికి ఫర్లాంగు దూరంలోవున్న హంటర్ రోడ్డు

మీదకాల్చి పారేయలేక పోయారా అని ఆరోజు ఎవ్వరికీ తోచలేదు. ఇవ్వాళ ఆ సందేహం వస్తోంది. ఎలాగూ చంపేదానికి 64 కిలో మీటర్లు పెట్రోల్ దండగ ఎందుకు ? ఆనాటికింకా, 'ఎన్‌కౌంటర్లు' చేయడం తప్పుకాదుగాని అడవిలోనో అడవి అనిపించుకోగల చోటనో చేయాలని పోలీసులలో ఒక అపోహ ఉండేది. వరంగల్ పట్టణం వదిలి ఉత్తర దిక్కుగా గోదావరి వైపుపోతే ములుగు తాలూకా కేంద్రం చేరేసరికి గోదావరి లోయ అడవి కొద్దికొద్దిగా ప్రారంభం అవుతుంది. రహదారి వదిలి 8 కిలోమీటర్లు పడమటికి పోతే నర్సాపూర్ గ్రామం తగులుతుంది. ఆ గ్రామం బంజర్లను మసక చీకట్లో అడవి అనుకోవచ్చును. అందుకే కాటోలు కాల్చడానికి అక్కడిదాకా తీసుకుపోయారు. ఈ 'ఎన్‌కౌంటర్' విషయంలో ప్రభుత్వం వ్యవహరించినతీరు వరంగల్ పోలీసులకు కనువిప్పు కలిగించినట్టుంది. ఇది ఎన్‌కౌంటర్ కాదని, హత్యఅనీ, ఎన్నో సాక్ష్యాలున్నా అవన్నీ మెజిస్ట్రీరియల్ విచారణలో రికార్డయినా, కలెక్టర్ తన నివేదికలో ఆవిషయమే చెప్పినా, కలెక్టరు ఇంట్లో ప్రతిరోజూ ఎ. పి. సి. యల్. సి బాధ్యులు భోజనం చేస్తారని ఆరోపించి ఆయనను హైదరాబాద్‌కు, విచారణ జరిపిన పర్కాల సబ్ కలెక్టర్ 'తీవ్రవాదుల' సానుభూతిపరుడని ఆరోపించి ఆయనను గుంటూరుకు, బదిలీచేసి విచారణ అక్రమంగా జరిగిందని సుప్రీం కోర్టుకు తెలిపి నివేదికను ఉపసంహరించుకొని కొత్త విచారణ జరిపించింది ప్రభుత్వం.

పైనుండి ఇంతటిచేయూత వచ్చేసరికి వరంగల్ పోలీసుల అపోహలు పటాపంచలయినట్టున్నాయి. తమకు ప్రభువులు ఇచ్చిన లైసెన్సుకు స్థల వివక్ష లేదని వాళ్ళకు అర్థమయింది. బహుశా, పట్టణం నడిబొడ్డున కాల్చేస్తే హోం మంత్రిగారు పరాక్రమ ప్రదర్శనకు యిచ్చే నగదు బహుమతి ఇంకింత ఎక్కువ ఇస్తూన్నారేమో — ఎవరికి తెలుసు. అందుకే ఈ సంవత్సరం వరంగల్ పోలీసులు తాము చంపదల్చుకున్న వాళ్ళను పట్టణంలోని హంటర్ రోడ్డు మీదనే కాల్చేస్తున్నారు. రేపు చౌరస్తాలోనే కాల్చేస్తారేమో — అదిమాత్రం ఎవరికితెలుసు.

హంటర్ రోడ్డు మీద మే 20 రాత్రి ఇద్దరినీ సెప్టెంబర్ 6 రాత్రి ఇద్దరినీ మొత్తం నలుగురిని కాల్చిపారేసారు — హంటర్ రోడ్డు మీద కాల్చేసారు అనేకంటే హంటర్ రోడ్డు మీద కాల్చామన్నారు అనాలేమో బహుశా. వాళ్ళను నిజంగా ఎక్కడ కాల్చిందీ తెలీదు. మొదటి ఇద్దరినీ రీజనల్ ఇంజనీరింగ్ కాలేజీ ఆవరణలో కాల్చేసారని ఊళ్ళో పుకారు. బయటి వాళ్ళకు ఇది వింతగా అనిపిస్తుందేమో — మద్రాసు ఐఐటి

ఆవరణలో 'ఎన్‌కౌంటర్' ఊహించుకోగలమా ? - కాని వరంగల్‌తో పరిచయం ఉన్న వాళ్ళకు అర్థవంతంగా వుంటుంది. ఆర్ఇసి మీద పోలీసులకోపం ఇవాల్టి దికాదు. ఎమర్జెన్సీకి పూర్వంనుండి కూడ 'తీవ్రవాదులస్థావరం' అనిపించుకున్న ఆర్ఇసి అంటే వాళ్ళకు కన్నెర్ర. అప్పటికాజీపేట ఎస్ఐ రాక్షస విగ్రహం ఆర్ఇసి విద్యార్థులందరికీ చిరపరిచితం. ఎమర్జెన్సీ ప్రకటన అర్థం ఏమిటో ప్రకటించిన వారం రోజులకే ప్రపంచానికి తెలియచేసిన గిరాయిపల్లి 'ఎన్‌కౌంటర్' మృతులలో ముఖ్యుడు సూరపనేని జనార్ధన్ ఆర్ఇసి విద్యార్థి. కాలేజీ జరుగుతున్నంతసేపూ హాస్టల్ ఆవరణలో తాటి చెట్లకింద కూర్చుని వచ్చేపోయే మెస్ వర్కర్లతో పిచ్చాపాటితో మొదలు పెట్టి రాజకీయాలదాకా మాట్లాడే జనార్ధన్ విగ్రహం అక్కడ చదువుకున్న వాళ్ళందరికీ పరిచయమే. ఆ వారసత్వమేమో, పోను పోను పోలీసులకు ఆర్ఇసి విద్యార్థులతో సమంగా మెస్ కార్మికులమీద దృష్టిపడింది. వాళ్ళు విప్లవపార్టీల పక్షపత్రికలూ పాటల పుస్తకాలూ కూడబలుక్కొని చదువుతూ ఓనమాలు దిద్దుకున్నారు. వాళ్ళకు అక్షరజ్ఞానం రాజకీయాలతో వచ్చింది. ఎన్నడూ అఆలు నేర్చుకోవాలని తపన చెందని వాళ్ళు అవి రాకపోతే పాటల పుస్తకాలు చదవలేం అన్న ఆరాటంతో అక్షరాస్యులయ్యారు.

మొదటినుంచీ ఈ కారణాల వల్ల పోలీసులకు ఆర్ఇసి అంటే పీకలదాకా కోపం. తమకు విచ్చలవిడిగా ప్రవేశించడానికి అనుమతి ఇవ్వలేదని ఆర్ఇసి ప్రిన్సిపాల్ మీద గూడ కోపం. ఆయనను లొంగదీసుకోవడం కోసం పోలీసులు ఆయనకు 'నక్సలైట్' అని పేరుపెట్టగా రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక సంఘం వారు దాన్ని దేశమంతటా దండోరావేసి తమవంతు కర్తవ్యం నిర్వహించారు. ఇరువైపుల నుంచీ జరుగుతున్న ఈ దాడికి తట్టుకోవడం ఆయనకు వశంకాక, గతసంవత్సరం నుండి ఆర్ఇసి ఆవరణలోకి పోలీసులు యథేచ్ఛగా ప్రవేశించడం మొదలయింది. కొంత కాలం పోలీసులు క్యాంపు పెట్టారు, సమ్మెచేస్తున్న విద్యార్థులను తరిమి కొట్టారు. సెప్టెంబర్ తరువాత ఈ భీభత్సం తీవ్రస్థాయిని అందుకుంది. క్లాసురూంలలోని అత్యాధునిక సాంకేతిక విద్యాబోధనకు బయట వరండాలో పహార్లు చేస్తున్న తుపాకుల పదఘట్టన బ్యాక్‌గ్రౌండ్ మ్యూజిక్ అయింది. అటువంటి కళాశాల ఆవరణలో 'ఎన్‌కౌంటర్' ఒకవేళ నిజంగానే జరిగినా ఆశ్చర్యం ఏముంది ?

చనిపోయిన యువకుల పేర్లు నాగేశ్వరరావు, రామకృష్ణ. నాగేశ్వరరావును కాజీపేటలో మే 20 సాయంత్రం 7 గంటలకు, రామకృష్ణను వరంగల్‌లో అదేరాత్రి

11 గంటలకు అరెస్టుచేసి అర్థరాత్రి కాల్చేసారు. నిలబెట్టి గురిచూసి కాల్చేసారనడానికి చిహ్నంగా, వాళ్ళశరీరంలో ఒకదాని పక్కన ఒకటి ఎనిమిది బుల్లెట్లు తుంటి భాగం నుండిఎదదాకా వున్నాయని శవపరీక్ష అనంతరం మృతదేహాలను దహనం కోసం తీసుకు పోయిన బంధువులు అంటున్నారు.

ఇద్దరివయస్సూ 25లోపే. ఇద్దరూ చదువులలో తెలివయిన వాళ్ళే, చురుకయినవాళ్ళే. జీవితంలో పైకిపోవడమేధ్యేయం అయివుంటే సునాయాసంగా సాధించగలిగే వాళ్ళే. కళ్ళముందు లేనిమనిషిని గుర్తుచేసుకుంటే ముఖం ఫోటోలాగ గుర్తుకు రాదు. ఏదో ఒక ప్రముఖ లక్షణం మాత్రం జ్ఞాపకం వస్తుంది. నాగేశ్వరరావును తలచుకుంటే కళ్ళలోని చురుకుదనమే గుర్తుకొస్తుంది. కళ్ళలోనూ మాటలలోనూ చాలా పదును ఉండేది. తమను తాము పెద్దలుగా భావించే వాళ్ళకు అది తిరస్కారంగా కూడ అనిపించేది. రామకృష్ణ పూర్తిగా సౌమ్యుడు. 'ఇతను రాడికల్ ఎట్లాగయ్యాడు' అనిపించేవ్యక్తి. ఇతనే రాడికల్ అయితే రాడికల్స్ 'మంచివాళ్ళే' అయివుండాలి అని అతనికి వరంగల్ ప్రభుత్వ పాలిటెక్నిక్‌లో పాఠాలు చెప్పిన ఒక అమాయకపు పంతులు ఒకసారి అన్నాడు. పోలీసుల కళ్ళకు ఆ మంచితనం కనిపించినట్టులేదు.

వీళ్ళను చంపిన మూడున్నర నెలలకు, సెప్టెంబరు 6 నాడు, అదే హంటర్ రోడ్డు మీద ఇంకొక యిద్దరిని చంపినట్టు పోలీసులు గర్వంగా ప్రకటించుకున్నారు. శ్యాంప్రసాద్ ఆర్ ఇ సి విద్యార్థి. ఒకసారి చూస్తే మళ్ళీచూడాలనిపించేసుస్ఫురద్రూపం. తెలివయినవాడు, నెమ్మదస్తుడు. శ్రీనివాస్ చదువు ముగించుకొని స్వగ్రామంలో ఉంటున్న యువకుడు. శ్యాంప్రసాద్‌తో బాటు దొరికాడని శ్రీనివాస్‌ను చంపారేగాని లేకుంటే అతన్ని చంపాల్సిన 'అవసరం' పోలీసులకు ఎంత మాత్రం లేదు. వీళ్ళను చంపింది పద్మాక్షమ్మ గుట్ట కింద కాయంపేట చౌరస్తా దగ్గరున్న పాడుబడ్డ శివాలయం వద్దనంట. ఈ గుట్టకు చాలా చరిత్ర వుంది. పద్మాక్షమ్మ పేరిటే ఆవూరికి 'అమ్మకొండ' అనిపేరు వచ్చింది. అది తురకల నోట్లో హన్మకొండ అయి తిరిగి హైందవీకరణ చెందినప్పుడు హనుమ కొండ అయింది. ఇది పాత చరిత్ర కాగా, 1983 లో వరంగల్ పోలీసులు ఆఅమ్మ మీద పేలుడు పదార్థాల చట్టం కింద కేసు పెట్టినంత పనిచేసి చరిత్రను తిరగ రాసారు. ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ కాలేజీ సాయంకళాశాలలో పరీక్షలు జరుగుతున్నప్పుడు దాడిచేసి ఆవరణలోనూ వరండాలోనూ ఉన్న విద్యార్థులను రూములలోనికి తరిమి

తరిమి కొట్టారు. అడిగేవాడెవడులే అనుకున్నారు. అయితే ఆకాలేజీ అధ్యాపకులు నిరసన తెలపడమేకాక యూనివర్సిటీ అధ్యాపకులు 107 మంది నిరసన పత్రం మీద సంతకం పెట్టే సరికి సర్దుకొని, ఆకాలేజీ విద్యార్థులు ఆరుగురు పద్మాక్షమ్మ గుట్ట దగ్గర బాంబులఫ్యాక్టరీ నడుపుతున్నారనీ, అంత ప్రమాదకరమయిన విద్యార్థులను వెనకేసుకు రావడం తమకు శ్రేయస్కరం కాదనీ కలెక్టరు మరియు జిల్లా మేజిస్ట్రేటయిన జవహరి స్వయంగా పంతుళ్లను బెదిరించాడు. పద్మాక్షమ్మకు ఈ సంగతి తెలిసి గూడ పోలీసులకు ఫిర్యాదు ఇవ్వనందుకు ఆమెనుగూడ అబెట్‌మెంట్ ఛార్జి కింద ఇరికిస్తారేమోనని ప్రజలు ఉత్సుకతతో ఎదురు చూసారు, కాని పేలుడు పదార్థాల చట్టం కింద కేసు పెట్ట డానికి అనుమతి ఇయ్యవలసిన కలెక్టరు తన సహజ ఛాందసత్వం వల్లి భయపడ్డట్టు న్నాడు. ఇప్పుడు ఆ అమ్మను తప్పుడు ఎన్‌కౌంటర్‌కు గుడ్డి సాక్షిని చేసారు. ఆ వూరికి గ్రామదేవత అయిన పాపానికి ఆ దౌర్భాగ్యురాలు ఇంకా ఏమేం చూడాల్సి వుందో !

తమ విద్యార్థులను కొట్టి నపుడు కాలేజీ లెక్చరర్లు నిరసన తెలుపడం పోలీసులకు నచ్చలేదు. అదే సంవత్సరం మరొకసారి - ఈసారి కాలేజీలో - అటువంటి లాఠీ ఛార్జియే జరిగినప్పుడు మళ్లీమొత్తం యూనివర్సిటీ సిబ్బంది అలజడి చేసారు. నాలుగు రోజులు సమ్మె చేసారు. కెమిస్ట్రీ ప్రయోగశాల 'అకస్మాత్తుగా' తగలబడిన తరువాత విరమించుకున్నారు. అప్పటి కోపం పోలీసులకు పోనేలేదు. ఒక కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం అధ్యాపకులే కాదు, అసలు బుద్ధి జీవులంటేనే వాళ్లకు కోపం. హక్కుల గురించీ పోరాటాల గురించీ సమస్యలగురించీ మాట్లాడతారని వ్యతిరేకత. వివేచన మొదలయిన ఉత్తరక్షణం తమ తుపాకులకు ఆదరణ పోతుందని వాళ్లకు తెలుసు. ప్రజలకు సమస్యలుంటాయనీ సమస్యల నుండి అలజడి పుడుతుందనీ ఎప్పుడయినా ఒక పోలీస్ అధికారితో మాట్లాడి చూడండి, అసహనంతో అతని కళ్ళు ఎంత వేగంగా తుపాకీ గుళ్లలాగ అసహ్యంగా తయారవుతాయో గమనిస్తే ఆశ్చర్యపోతారు.

డాక్టర్ గారిని చంపిన తరువాత ఈ కోపం పలురూపాలలో తీర్చుకున్నారు. ప్రజా ఉద్యమాలకు మద్దతు ఇచ్చిన వాళ్లనూ పౌరహక్కుల ఉద్యమంలో పనిచేసిన వాళ్లనూ ఒక్కరిని గూడ మినహాయించకుండ దాడికి గురిచేసారు. కొందరిని పోలీస్ స్టేషన్‌కు పిలిచి బెదిరించి వదిలి పెట్టారు. కొందరిని కొట్టిపంపిచారు. కొందరికి

బంధువులద్వారా బెదిరింపు సందేశాలు పంపించారు. కొందరిని అరెస్టుచేసి జైలుకు పంపారు. సీతారామరావునయితే ఇంటిమీద దాడిచేసి కాళ్లచేతులూ విరగ్గొట్టారు.

గతంలో నోరు మెదిపినందుకు కక్ష మాత్రమే కాదు, ఇక ఎవ్వరూ నోరు మెదపకూడదని గూడ వాళ్ళ ఉద్దేశ్యం. ప్రజాస్వామిక హక్కుల పట్ల పోలీసుల అసహనం ఎక్కడి దాకా వచ్చిందంటే ఉద్యమాలూ ఊరేగింపులూ అటుంచి, జనం తమ దైనందిన జీవితాన్ని కూడ ఎంత మాత్రం సద్దు వినబడకుండ గడుపుకోవాలి. ఎక్కడా కొంచెంగూడ 'అశాంతి' కనబడకూడదు. పేవ్ మెంట్ దిగినడవకూడదు, రాత్రిపూట జనసంచారం కనబడకూడదు, ముక్కుకు సూటిగా తప్ప పక్కకు చూద్దామన్న కుతూహలం కలగకూడదు, ఏంజరిగినా 'ఎందుకు' అని అడగకూడదు, తమకు దొరికిన దాని కంటే వీసమెత్తుకూడ ఎక్కువ కావాలని కోరుకోకూడదు. ఎమర్జెన్సీ మార్షల్‌లా ప్రకటనలు లేకుండ పోలీసు ఠాణాల నుండి ఫాసిజం నీళ్లూరినట్టు ఊరుతోంది. ఎక్కడి నుండో వరద వచ్చి ముంచేస్తుందని ఎన్నికల రాజకీయ పరిశీలకులు మీనమేషాలు లెక్కగడుతున్నారుగాని ఇప్పటికే ఈ ఊటతో నేలంతాతడిసి బురదయి ప్రజాస్వామ్యానికి కాళ్ళు దిగబడ్డాయి. ఊట మోకాలిలోతయ్యే దాకా మన ప్రజాస్వామ్యానికి సంరక్షకులకు తడి తెలియదు కాబోలు — అప్పుడు తెలిసి మాత్రం ఏంప్రయోజనం గనక.

మార్చినెల 21 తేదీన పసర గ్రామంలో ఒక అమానుషమయిన ఉదంతం జరిగింది. గోదావరిలోయ అడవిని అనుకొని ఉండే పసర మీద పోలీసుపహారా భూతపు భయం ఒక దశాబ్ద కాలంగా ఉంటూ వస్తోంది. ఆ వూరికి చెందిన రాజు అనే యువకుడు కుర్రచేష్టగా తన క్లాస్‌మేట్‌కు 'ప్రేమలేఖ' రాసాడంట. ఆ అమ్మాయి తండ్రి ఆ విషయం ఎస్‌ఐ దృష్టికి తేగా ఈ మాత్రం చిలిపితనం గూడ ఆయనకు సహించరానిదనిపించి రాజును పట్టుకొని లాకప్పులో వేసి విపరీతంగా కొట్టాడు. తప్పుడు కేసులో ఇరికిస్తానని బెదిరించి వదిలి పెట్టాడు, రాజుఅవమానభారంతో ఆ సాయంకాలం ఊరిబయట చింత చెట్టుకు ఉరిపెట్టుకొని చనిపోయాడు. ఊరి జనమంతా కోపంగా పోలీస్ స్టేషన్‌దగ్గర గుమిగూడగా తమప్రాణానికి అపాయం అనిపించిపోలీసులు కాల్పులు జరిపి ఖ్వాజా అనే ప్రేక్షకుడిని చంపేసారు. ములుగులో ఉండే ఒక స్కూలు టీచరు ఈ వాస్తవాలను ఎ.పి.సి.ఎల్.సి దృష్టికి తీసుకొచ్చినందుకు ఆయనను పోలీసులు అరెస్టుచేసి 'వార్త ఎందుకు పంపావు' అని తిట్టి, కొట్టి, నాలుగుయిదురోజుల అక్రమ

నిర్బంధం తరువాత సెక్యూరిటీ ప్రొసీడింగ్స్ కింద జైలుకు పంపారు. అతన్ని ఉద్యోగం నుండి గూడ సస్పెండ్ చేయించారు.

ఎవ్వరూ ఎంత చిన్న 'అశాంతి'కి సహితం పాల్పడకూడదు. చిత్రహింసలు పెట్టి తప్పుడు కేసులలో ఇరికిస్తారు. దానిని ఎవ్వరూ ప్రశ్నించకూడదు. కాల్చిపారేస్తారు. దానిని ఎవ్వరూ పత్రికలకు చేరవేయకూడదు. స్కూలు టీచరయినా ప్రొఫెసర్లే అయినా అరెస్టు చేసి కొట్టి జైలుకు పంపుతారు.

అధ్యాపకులగతీ మేధావులగతీ ఇట్లాగుంటే ఇక జనం సంగతి చెప్పనక్కర లేదు. దేశమంతటా అంతేనంటారేమో కాని, ఒక తేడా ఏమిటంటే ఏ విజయవాడ లోను విశాఖ పట్నంలోనో జరిగితే అందరూ 'అత్యాచారం'గా గుర్తించేది జనగామ లోను ఏటూరు నాగారంలోను జరిగితే 'తీవ్రవాదుల సమస్య' అవుతుంది. ఈ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి 3 వ తేదీన విజయవాడలో నలుగురు అమ్మాయిలకు పోలీసులు శిరోముండనం చేసిన ఉదంతం రాష్ట్రవ్యాపితంగా అలజడికి దారితీస్తుంది. అయితే వరంగల్ జిల్లా గోదావరి అడవిలోని నాగారం గ్రామంలో 40 మందికి పోలీసులు గుండు చేయిస్తే అది వార్తసహితం కాలేదు - నిరసన సంగతీ అలజడి సంగతీ అడగకండి. లాకప్పు మరణాల గురించి - అవి విజయవాడలోనూ హైదరాబాద్‌లోనూ జరిగితే - భారతీయ జనతా పార్టీ సహితం ధర్నాలు నిరాహారదీక్షలు జరుపుతుందిగాని ఏటూర్‌నాగారం అడవిని ఆనుకుని కరీంనగర్ జిల్లాలోవున్న మహదేవ్‌పూర్ అడవిలో పోలీసుదాడులలో కొట్టిన దెబ్బలకు నిమ్మగూడెంకు చెందిన ఒకపురుషుడు, ఒక స్త్రీ, వేమన పల్లెకు చెందిన ఒక పురుషుడు చనిపోయారని వార్తవస్తే ధర్నాలు అటుంచి బహుశా 'అంతేనా?' అని అడుగుతారేమో! ఏటూర్ నాగారం అడవి నుండి దక్షిణాన మెట్టతాలూకాలదాకా అసంఖ్యాకంగా పోలీసు క్యాంపులు పెట్టి జనాన్ని మూకుమ్మడిగా తన్ని కొట్టి 'రోకలిబండలూ' 'విమానాలూ' ఎక్కించి రాక్షసంగా హింసిస్తూంటే అది గూడ వార్త కాలేదు. రాడికల్స్ బంద్ పిలుపు ఇచ్చినప్పుడల్లా వాళ్ళనూ వాళ్ళతో సంబంధాలున్నవాళ్ళనూ సంబంధాలు ఒకప్పుడుండి వదులుకున్నవాళ్ళనూ అందరినీ గుంపులుగా తోలుకొచ్చి చొక్కాలు విప్పి వీపుకు పోస్టర్లు అంటించి అసభ్యకరమయిన నినాదాలు ఇప్పిస్తూ పట్టణం నడిబజార్లో ఊరేగించినా, లేక బజార్లో పడుకోబెట్టి లాఠీలతోబాదుతూ పొర్లించినా, బజారులోని రంగు రంగుల దుకాణాలు

అద్దాలకళ్ళతో గుడ్లప్పగించి చూస్తాయేతప్ప వాటి వ్యాపారం వ్యవహారం ఒక కను రెప్పపాటు గూడ నిలపవు.

ఇంత మౌనంగా అన్యాయాన్ని సహించే ప్రపంచం అంటే పోలీసులకు ఏవగింపు కాకపోతే గౌరవం ఏర్పడుతుందా ? తమకు లొంగి పడివుండే వాళ్ళను అసహ్యించుకున్నంతగా పోలీసులు తమను ఎదిరించేవాళ్ళను అసహ్యించుకోరు. పిరికి తనం పోలీసు యంత్రాంగం సహజ లక్షణం. పిరికివాడు తనకు అణిగి మణిగి పడివుండే వాడిని పురుగుతో సమంగా ఏవగించుకుంటాడు. బలహీనుడిని గౌరవించడానికి కొంత ఉదాత్తత కావాలి. ఈ విషయం పోలీసు ఇన్‌ఫార్మర్లనూ కిరాయిసాక్షులనూ వృత్తి పంచాలనూ అడిగితే చెబుతారు. వాళ్ళను పోలీసులు ఎంతగా వాడుకుంటారో అంతగా ఏహ్యభావంతో చూస్తారు. ఇప్పుడు - ముఖ్యంగా వరంగల్ కరీంనగర్ జిల్లాల్లో - నిరసన తెలుపవలసివుండి భయంతో అవకాశవాదంతో నోరుమూసుకున్న తెల్లబట్టల ప్రపంచం అంతా పోలీసులకు ఇన్‌ఫార్మర్లంత చులకనగా కనబడుతున్నారు. వకీళ్ళనూ మేజిస్ట్రేట్లనూ ప్రొఫెసర్లనూ వాళ్ళు డాఫర్లను చూసినట్టు చూస్తున్నారు. కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయంలో సెమినార్ జరిగితే ఆహ్వానితుల ఫొటోలు తమకు ఇవ్వాలనీ, ఆర్ఇసిలో అధ్యాపకుల ఉద్యోగాలకు ఇంటర్వ్యూలు జరిగితే అభ్యర్థుల జాబితా తమకు చూపాలనీ, డిమాండు చేసి సాధించుకున్నారు. వకీళ్ల ఏకేసులు చేయవచ్చునో ఏవిచేయ కూడదో నిర్ణయిస్తున్నారు, చేయకూడని కేసులు చేసేవాళ్లను ఊరి నుంచి తరిమి వేస్తున్నారు. కోర్టుల బెయిలు మీద ఎవరిని విడుదల చేయవచ్చునో ఎవరిని చేయ కూడదో నిర్ణయిస్తున్నారు, విడుదల చేయకూడని వాళ్లను చేస్తే జైలు బయటే అరెస్టు చేసి మళ్ళీ లోపల పడేస్తున్నారు. విలేఖరులు ఏ వార్తలు పంపవచ్చునో, ఇళ్లగల వాళ్ళు ఎవరికి అద్దెకు ఈయవచ్చునో, ప్రెస్‌లు ఏ కరపత్రాలు వేయవచ్చునో ఏ పుస్త కాలు ప్రచురించవచ్చునో, ఇంకా అసంఖ్యాకమయిన విషయాలు పోలీసులు నిర్ణ యిస్తున్నారు.

ఈ నూతన కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించేపోలీసులు పాత పోలీసులు కారు. ఖాకీ బట్టలు, 303 రైఫిళ్ళు, బెల్టు ఆపలేని పొట్టలు, ఎన్నటికీ రాబోని ప్రమోషన్ గురించి ఆలోచనలు - ఇవన్నీ పోయాయి. ఈ సరంజామా జేబు దొంగలనూ వ్యభిచారులనూ పట్టుకోవడానికి సరిపోతుంది గాని రాజ్యం ఏలడానికి సరిపోదు. అందుకు వేరేరకం పోలీసులు కావాలి. వీళ్ళను చూడాలంటే ఏదయినా ఒక సాయంకాలం వేళ జిల్లా లేక

గాంధీ వ్రతమహాత్యం

కె. రాంమోహన్‌రాజు

చక్కహా భోంచేసి పడక్కుర్చీలో ఒరిగి కళ్లు మూసుకుపోతుంటే మాయావిడ స్టీలు గిన్నెలో పాయసం తెచ్చింది. అరమూసుకు పోతున్న కళ్ళతో చూస్తే మా యావిడ మోహినిలాగాన్నూ ఆ పాత్ర అమృత పాత్రలాగాన్నూ కన్పించి ఒక్క ఉదుట్న అందుకుని గోరువెచ్చటి పాయసాన్ని జుర్రున జుర్రి ఉత్తరీయంతో మూతి తుడుచుకుని వెనక్కి ఒరిగాను.

తాలూకా కేంద్రం నుండి షికారుకు బయలుదేరుతూండగా చూడాలి. వీళ్లకు నేరపరి శోధనలో నైపుణ్యం కంటె కండబలం ముఖ్యం. తెల్ల బట్టలు, నంబర్ ప్లేటు లేని జీపులు, ఆటోమాటిక్ తుపాకులు, హత్యలు చేస్తే పారితోషికాలూ వీళ్ళకు ప్రభుత్వం కల్పించే ప్రత్యేక సదుపాయాలు. ఏ ప్రత్యేక సదుపాయాలూ లేకుండానే విరివిగా హత్యలు చేసే మన పోలీసు యంత్రాంగానికి ఇన్ని సదుపాయాలు కల్పిస్తే ఆగుతారా? కేవలం 'నక్సలైట్ల'నే కాదు, ఎవరి మీద ఏ కొంచెం అనుమానం వచ్చినా చంపుతారు. జనవరి 3వ తేదీన కాబోలు గూడూరు అడవిలోని ఊట్ల మట్వాడ అవుట్ పోస్టు పక్క నుండి పోతున్న ఇద్దరు యువకులను చూసి ఆగమని పోలీసులు హెచ్చరిస్తే వాళ్ళు ఆగకుండ ఇంకింత వేగంగా నడిచారట. ఇకనేం నక్సలైట్లే అయివుండాలని వెనక నుండి తరిమి కాల్పులు జరిపి ఆయిద్దరిలో నర్సయ్య అనే ఒక వ్యక్తిని చంపేసారు. అతన్ని 'గుర్తు తెలియని నక్సలైట్'గా చలామణీ చేయడం సాధ్యంకాక, 'తప్పయిపోయింద'ని జిల్లా ఎస్. పి. ఒప్పుకున్నాడు. చంపడం కాదుతప్పు, నక్సలైట్ కాని వాణ్ని చంపడం తప్పు. అయివుంటే చంపిన జవానుకు బహుమానం పదివేలో ఇరవయివేలో వసంతనాగేశ్వరరావు స్వయంగా ఇచ్చివుండేవాడు, కాకపోవడం వల్ల అతను సస్పెండ్ అయి నర్సయ్య కుటుంబానికి రెండువేలు నష్టపరిహారం ఇచ్చారు.

ఇవ్వాళ వరంగల్‌ను చూస్తే దక్షిణ అమెరికాలో సైనిక పాలన కింద వున్న దేశాలు గుర్తుకొస్తాయి. ప్రపంచంలోకల్లా అతిపెద్ద ప్రజాస్వామ్యంలో ఇది ఒక చెప్పుకోదగ్గ పట్టణం అనీ వెయ్యి సంవత్సరాల నాగరికతను చూసిన వూరనీ అంటే ఎవ్వరూ నమ్మరు.